

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بجثمان در این بود که مسئله امر به معروف و نهی از منکر نسبت به برخی وجوب شدیدتر و مسئولیت بیشتری وجود دارد، روایات متعددی شاهد این موضوع است که دیروز تعدادی از آنها را خواندیم که در آنها گفته شده بود الربانیون والأخبار و علماء بزرگ و همچنین کسانی که سن و عقل بیشتری دارند و یا کسانی که زاهد و عالم هستند مسئولیت بیشتر و شدیدتری در این رابطه دارند زیرا نفوذ و تاثیر فراوانی در بین مردم دارند.

اخبار دیگری نیز در این رابطه وجود دارد که صاحب وسائل در باب ۴۰ از ابواب امر و نهی بیان کرده است و عنوان باب این است: "وجوب اظهار العلم عند ظهور البدع وتحريم كتمه الا لتقية وخوف، وتحريم الابتداع"، خبر اول از این باب این خبر است: «أحمد بن محمد بن خالد البرقي في (الحاسن) عن يعقوب بن يزيد، عن محمد بن جمهور العمي رفعه قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إذا ظهرت البدع في أمتي فليظهر العالم علمه، فمن لم يفعل فعليه لعنة الله»^۱.

خبر سندا مرفوعه می باشد. بدعت یعنی ظهور هرکاری که برخلاف آموزه ها و موازین اسلامی است که در صورت ظهور بدعت بر عالم واجب است تا علم خود را ابراز و اظهار کند.

خبر دوم باب این خبر است: «وعن أبيه، عن عبد الله بن المغيرة، ومحمد بن سنان، عن طلحة بن زيد عن أبي عبد الله، عن آبائه عليهم السلام قال: قال علي عليه السلام: إن

العالم الكاتم علمه يبعث أنتن أهل القيامة ريحا، تلعه كل دابة من دواب الأرض الصغار»^۲.

در روایات زیاد داریم که گاهی حیوانات انسان را دعا و یا نفرین می کنند مثلا در مورد طالب علم در روایت داریم که حتی ماهیان دریا و حیوانات صحراء برای او دعا و استغفار می کنند و از همین معلوم می شود حیوانات درک و شعور دارند و آیت الله طباطبائی اعلی الله مقامه نیز در تفسیر المیزان می فرماید همه موجودات سه چیز دارند؛ اول اینکه همه موجودات شعور دارند حتی جامدات منتهی ما نمی فهمیم مثل زمین که روز قیامت یکی از شهود می باشد، دوم اینکه همه موجودات خداوند متعال را حمد و ستایش می کنند و سوم اینکه همه موجودات خداوند متعال را تسبیح و تنزیه می کنند.

خبر بعدی خبر ۹ از این باب ۴۰ می باشد، خبر این است: «وفي (عيون الأخبار) عن محمد بن الحسن، عن الصنفار، عن محمد بن يحيى عن أحمد بن محمد، عن الحسين بن سعيد، عن محمد بن جمهور، عن أحمد بن الفضل، عن يونس بن عبد الرحمن (في حديث) قال: روي عن الصادق عليه السلام أنهم قالوا: إذا ظهرت البدع فعلى العالم ان يظهر علمه، فإن لم يفعل سلب نور الايمان»^۳.

اینها تتمه اخبار دیروز بودند که دلالت دارند بر اینکه عالم نسبت به دیگران وظیفه و مسئولیت سنگین تر و شدیدتری در مسئله امر به معروف و نهی منکر دارد.

دیروز بعضی از برادران به بنده فرمودند که شما اقوال علماء را در بحث مطرح نمی کنید، جوابش این است که این مباحث ریشه اقوال فقهاء می باشد و آنها نیز از همین اخبار استفاده می کنند منتهی در این بحث ما

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۵۱۰، ابواب امر و نهی، باب ۴۰، حدیث ۲، ط الإسلامية.

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۵۱۱، ابواب امر و نهی، باب ۴۰، حدیث ۹، ط الإسلامية.

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۵۱۰، ابواب امر و نهی، باب ۴۰، حدیث ۱، ط الإسلامية.

شریفه: ﴿أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَ هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَ شَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَ انْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَ انْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا حَمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^۵ که داستان عزیر نبی در آن ذکر شده نیز در این رابطه (حمله بخت النصر و کشتن و ایجاد خرابی های فراوان و ادامه خرابی های صد ساله) می باشد و اما خبری نیز در این رابطه داریم که امام صادق علیه السلام به همین آیه و داستان بخت النصر اشاره می کند و بعد وظیفه مهم و شدید علماء نسبت به امر به معروف و نهی منکر را بیان می کند و می فرماید: ﴿وَعَنْ أَبِي بصير، عن أبي عبد الله عليه السلام في قول الله عز وجل: " أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَ هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا " قَالَ: إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ نَبِيًّا يَقَالُ لَهُ: إِرْمِيَا " إِلَى أَنْ قَالَ " فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قُلْ لَهُمْ إِنَّ الْبَيْتَ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ، وَالْغُرْسُ بَنُو إِسْرَائِيلَ، عَمَلُوا بِالْمَعَاصِي فَلَأَسْلُطَنَّ عَلَيْهِمْ فِي بِلَدِهِمْ مِنْ يَسْفَكُ دِمَاءَهُمْ وَيَأْخُذُ أَمْوَالَهُمْ، فَانْ بَكُوا إِلَيَّ لَمْ أَرْحَمْ بِكَاءِهِمْ وَإِنْ دَعَوْنِي لَمْ أَسْتَجِبْ دَعَاءَهُمْ ثُمَّ لِأَخْرِبْنَهَا مِائَةَ عَامٍ، ثُمَّ لِأَعْمُرْنَهَا، فَلَمَّا حَدَّثَهُمْ اجْتَمَعَ الْعُلَمَاءُ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا ذَنْبُنَا نَحْنُ وَلَمْ نَكُنْ نَعْمَلْ بِعَمَلِهِمْ؟ فَعَاوَدَ لَنَا رَبُّكَ " إِلَى أَنْ قَالَ " ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ قُلْ لَهُمْ: لِأَنْكُمْ رَأَيْتُمُ الْمُنْكَرَ فَلَمْ تَنْكُرُوهُ، فَسَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بَخْتَ نَصْرٍ فَصَنَعَ بِهِمْ مَا قَدْ بَلَغَكَ الْحَدِيثُ﴾^۶.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرين

خیلی کم لطفی شده و فقهاء ما خیلی وارد بحث امر به معروف و نهی منکر نشده اند و برخی اصلا در این رابطه چیزی ننوشته اند، وقتی که ما به قرآن کریم نگاه می کنیم و بعد به سراغ اخبار و فقه می آئیم می بینیم که بعضی چیزها در قرآن هست که در اخبار و فقه نیست و باز وقتی به قرآن و اخبار و فقه نگاه می کنیم می بینیم که خیلی از مسائل اصلا به مردم نرسیده و خبر ندارند، امام رضوان الله علیه می فرمودند وقتی رساله ها را نگاه کنید می بینید که فقط عبادات و معاملات بیان شده اند و دیگر از فرهنگ و سیاست و اقتصاد بحثی مطرح نشده و مردم نیز آشنائی با آنها ندارند و مسئله امر به معروف و نهی منکر نیز همین طور است.

یکی از جریانات مهم تاریخی جریان بخت النصر است که از پادشاهان منطقه بابل عراق فعلی بوده، بخت النصر حمله و تهاجم شدیدی به شام و مصر و فلسطین می کند در وضعی که در فلسطین و شام پیغمبری بنام زکریاء مبعوث بوده و مردم از بنی اسرائیل بودند و به حرف پیغمبرشان گوش نمی دادند و فساد و ظلم های فراوانی می کردند از جمله کشتن زکریاء پیغمبرشان و علماء نیز کاملاً در مقابل این فسادها و ظلم ها سکوت کرده بودند و امر به معروف و نهی منکر نمی کردند، روایت عجیبی در سفینه البحار در ماده "ظلم" داریم که در آن اینطور ذکر شده: ﴿ثَوَابُ الْأَعْمَالِ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا انتَصَرَ اللَّهُ مِنْ ظَالِمٍ إِلَّا بظَالِمٍ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَكَذَلِكَ نُؤَيِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا»﴾^۷، خلاصه بعد از اینکه بنی اسرائیل ظلم و فساد فراوانی کردند و زکریاء را کشتند بخت النصر از طرف عراق آمد و آنها را کشت و همه جا را نابود و خراب کرد و این ویرانی صد سال طول کشید و آیه

^۵ سوره بقره، آیه ۲۵۹.

^۶ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۱، ص ۴۱۳، ابواب امر و نهی، باب ۵، حدیث ۱۷، ط الإسلامیة.

^۷ سفینه البحار، شیخ عباس قمی، ج ۵، ص ۳۷۸، حدیث ۷۲۲۸.